

Taras Fedirko, Volodymyr Artiuch: Nej, väst stoppade inte Ukrainas fredssamtal med Ryssland

[Ur [International Viewpoint](#), 18 oktober 2022. Ursprungligen publicerad i [Novara Media](#), 17 oktober 2022. Översättning från engelska, Göran Källqvist.]

I sin artikel i *Novara Media* med rubriken ”Liz Truss bryr sig inte om att stoppa kriget i Ukraina”,¹ klandrar Oliver Eagleton Storbritannien och andra västregeringar för deras ovilja att ”avsluta kriget” i Ukraina. Eagleton hävdar att Boris Johnson var inställd på att ge Storbritanniens utrikespolitik och NATO i allmänhet ett nytt liv, och därför ”stoppade” de tidiga fredsförhandlingarna mellan Ukraina och Ryssland. Truss har fortsatt Johnsons ”omedgörliga förhållningssätt” och förlänger kriget och riskerar en ”kraftig upptrappning”. Eagleton uppmanar vänstern att utveckla en progressiv vision för att få slut på kriget och undvika att bli omkörda av högermobiliseringar mot krigets globala ekonomiska sidoeffekter.

Det är svårt att vara oense med Eagleton om vikten av en progressiv vision för att få slut på den ryska invasionen. Dessutom borde alla sådana visioner följa exemplet i Eagletons artikel och vara kritiska mot både skälen till och formerna för västs stöd till Ukraina. Men hans vision grundar sig på felaktiga antaganden om Ukraina och Ryssland, och gör en snäv om inte tendentiös tolkning av bevisen för britternas inflytande över Ukrainas president Volodymyr Zelenskyj. Det hade inte varit av så stort intresse om inte dessa antaganden och de knackiga argument de leder till sedan ett tag nu hade ekat inom hela den brittiska, europeiska och amerikanska vänstern. I bästa fall hjälper de inte till att utveckla en vänsterpolitik om Rysslands aggression i Ukraina. I värsta fall stärker de i slutändan den ultrakonservativa uppdelningen av världen i ”inflytelsesfärer”, och stärker legitimiteten att använda våld under internationella konflikter och ökar risken för mellanimperialistiska krig i framtiden. Exakt vad är fel med dessa uppfattningar?

Eagleton är en av många vänsterkommentatorer som antar att det ryska ledarskapet ända sedan före invasionen har föredragit att uppnå sina mål i Ukraina med diplomati snarare än våld (och således är beredda att uppnå kompromisser som bevarar de inblandade parternas centrala intressen). Om det var möjligt med fred i Donetsbäckenet, går resonemanget, så är det också möjligt under striden om Ukraina, och om man hade försökt hårdare med diplomati så hade det gått att undvika kriget. Eagleton följer andras exempel när han pekar på Rysslands envisa krav att genomföra Minsk II-avtalen i Donetsbäckenet, och det ryska förslaget om västlig säkerhet i december 2021, som bevis på att de föredrog diplomati.² Men när han gör det så tar han Kreml på orden, och ignorerar att logiken bakom Rysslands agerande rörande Ukraina, och mer allmänt det ”kollektiva väst”, drivs av territoriell expansion och att använda våld när det passar.³

För det första var inte Minsk-överenskommelserna, som slöts under vapenhot efter Rysslands

1 [Novara media](#), 7 oktober 2022.

2 [nrc](#), 9 februari 2022.

3 Volodymyr Artiuch, [Focaaiblog](#), 9 juni 2022; Ilja Matvejev, [Brill](#), 8 november 2021; Greg Judin, [openDemocracy](#), 22 februari 2022.

militära interventioner i Ukraina på sommaren 2014 och vintern 2015, något magiskt recept för fred, utan ett verktyg för ryska militära och diplomatiska påtryckningar, vars innebörd och användning har förändrats med tiden. Medan ett genomförande av Minsk-överenskommelserna 2014-2017 kunde ha lett till en förhandlad återintegrering av Donetsbäckenet i Ukraina under internationell övervakning, så har den internationella situationen och Rysslands avsikter nu förändrats.⁴ I slutet av 2021 hade de ryska myndigheterna i själva verket så gott som helt införlivat utbrytarrepublikerna i den ryska politiska, militära och ekonomiska sfären, och uteslutit alla meningsfulla möjligheter att fredligt återintegrera regionen i Ukraina.⁵ Medan Ukrainas ledning från sommaren 2020 strävade efter ett eldupphör i Donetsbäckenet,⁶ så använde Kreml det som ett förhandlingsobjekt för att sätta press på Zelenskyjs regering⁷ och ge en dålig förevändning för en invasion.⁸ Zelenskyjs försök att i sista stund återuppta förhandlingarna i slutet av 2021 avvisades av Putin, som rev sönder Minsk-avtalen genom att erkänna utbrytarrepublikernas självständighet.⁹ Istället för en färdplan för fred hade således Minsk-överenskommelserna i stor utsträckning blivit ett militärt-diplomatiskt verktyg för det ryska ledarskapet för att legitimera regimförändringar och en uppstyckning av Ukraina.¹⁰

Än mer var de ryska förslag till ”säkerhetsgarantier” som publicerades i december 2021 knappast mer än en diplomatisk och ideologisk dimridå. Till och med sansade ryska kommentatorer medger att det var ett ultimatum som skulle rättfärdiga invasionen snarare än ärlig diplomati.¹¹ Rysslands utrikesminister krävde att alla villkor, inklusive att NATO:s infrastruktur skulle dras tillbaka till 1997 års gränser, skulle uppfyllas ”som ett paket” inom en omöjlig tidsram på veckor och inte månader, och att Kreml skulle kunna besluta att inte ens lita på ”skriftliga garantier”.¹² Med tanke på att NATO inte hade någon mekanism för sådana skriftliga garantier – och att det även om de hade haft det inte skulle ha varit möjligt att tillämpa den på några veckor – så lät inte Rysslands förslag som en verklig förhandlingsposition. Ändå gjorde USA och Europa ansträngningar att ta Rysslands säkerhetsintressen på allvar, och gick med på att göra eftergifter avseende vapenkontroll och begränsning av militärmanövrer.¹³ Joe Biden lovade dessutom Putin att inga missiler skulle placeras i Ukraina – det problem som Putin åberopade under flera månader innan invasionen.¹⁴ Före invasionen uppnådde dessutom Putins medhjälpare en överenskommelse med Zelenskyj om att Ukraina inte skulle gå med i NATO, men den ryske ledaren avvisade överenskommelsen.¹⁵ Slutligen hävdade många analytiker och sansade politiker att Kreml började förbereda en regimförändring och uppdelning av Ukraina redan i början av 2021,¹⁶ vilket bekräftar vår tes att Rysslands förslag inte kan ha gjorts i god tro, även om de togs på allvar av västregeringar.

4 Volodymyr Artiuch, ”Varför den ryska invasionen inte borde ha varit någon överraskning”, i [Ukraina-kriget 20 mars 2022 - artikelsamling från internationell vänsterpress](#) på marxistarkiv.se.

5 [Rosa Luxemburg Stiftung](#), 8 mars 2022.

6 [Jacobin magazine](#), 27 april 2021.

7 [Novaya Gazeta](#), 24 augusti 2021.

8 [Politico](#), 18 februari 2022.

9 [Rosa Luxemburg Stiftung](#), 23 februari 2022.

10 [openDemocracy](#), 4 februari 2022.

11 [BBC News](#), 13 februari 2022 (på ryska).

12 [TASS](#), 14 februari 2022.

13 [Financial Times](#), februari 2022.

14 [Politico](#), 30 december 2021.

15 [Reuters](#), 14 september 2022.

16 [Новые Известия](#), 18 mars 2022 (på ryska); [CBS News](#), 30 juni 2022.

Eagleton går glatt från Kremels förmodade villighet att förhandla före invasionen till de förhandlingar som började efter att ryska trupper invaderade Ukraina. Dessa fredsförhandlingar inleddes i Belarus i slutet av februari 2022 med ett ryskt krav på fullständig ukrainsk kapitulation. I början av april, när parterna möttes i Istanbul, nådde de en kompromiss: ett ramavtal som föreställde sig att Ukraina, i utbyte mot att Ryssland skulle dra sig tillbaka till sina positioner den 23 februari, skulle uppge sina territoriella krav på Donetsbäckenet och Krim, och förbinda sig att inte ansluta sig till NATO. Ukraina skulle också få säkerhetsgarantier från västländerna. Denna överenskommelse skisserade breda principer snarare än detaljer om exakt vilka territorier Ukraina skulle ge upp i Donetsbäckenet. Det skulle avgöras vid ett möte mellan Zelenskyj och Putin. Men avtalet sprack, och vi kanske aldrig får veta vad som hade hänt om det inte hade gjort det. Men var det någonsin genomförbart och sprack det på grund av brittisk inblandning som Eagleton hävdar?

Det finns bevis för motsatsen i båda dessa avseenden. Efter Rysslands tillbakadragande från Kiev och norra Ukraina i slutet av mars gjorde Johnson ett överraskande besök i Kiev den 9 april. Han rapporteras ha sagt till Zelenskyj att Storbritannien och andra västländer inte var beredda att ge säkerhetsgarantier till Ukraina utefter linjerna i ramavtalet från Istanbul. Det centrala beviset för Johnsons inblandning kommer från en artikel på den lokala ukrainska TV-stationen *Ukrainska Pravda*, som åberopar en anonym källa från Zelenskyjs närmaste krets:

Johnson hade med sig två enkla budskap till Kiev: Putin är en krigsbrottsling, han måste bli pressad och inte förhandlas med. Och för det andra, även om ni [dvs. Ukraina] är beredda att skriva överenskommelser om [säkerhets-] garantier, så är inte vi [Storbritannien] det. Vi kan skriva under dem med er men inte med honom [Putin], han kommer hursomhelst [inte att hålla dem].¹⁷

Eftersom denna artikel är nästan den enda källa som rutinmässigt åberopas som bevis för en skamlig inblandning från västs sida, är det värt att titta på bevisen lite närmare. Vi talade med artikelförfattaren, den politiska journalisten Roman Romaniuk, för att få en klarare bild av det politiska sammanhang som den ukrainska förhandlingsdelegationen navigerade inom.

Romaniuk håller inte med om Eagletons tolkning att Johnson hindrade fredsavtalet. ”Johnson var en av de personer som Zelenskyj lyssnade på – inte på grund av att han var beroende av honom, utan på grund av att han litade på honom”, sa Romaniuk till oss. Storbritanniens premiärminister hade inte kommit till Kiev för att ge order om att upphäva fredsavtalet. Det var i bästa fall ett råd, och som sådant var det inte unikt att vara skeptisk om Ryssland gick att lita på. Det fanns en stor oro inom Zelenskyjs närmaste krets för att Kreml inte skulle hålla en överenskommelse längre än vad det passade deras intressen. Ett undertecknande av Istanbulöverenskommelsen var en stor risk för Ukraina: viktiga villkor som hade med status för Donetsbäckenet och Krim att göra kunde man komma överens om först vid ett senare möte mellan de två ländernas presidenter. Zelenskyjs och hans förhandlares viktigaste bekymmer med Istanbulöverenskommelsen, sa Romaniuk, var att ”det ukrainska samhället kanske inte skulle acceptera ett sådant avtal”. Även om vi inte vet hur den allmänna opinionen såg ut avseende det möjliga avtalet i början av april, så sa 82% i en undersökning som genomfördes i mitten av maj att ”Ukraina under inga omständigheter skulle ge upp något av sitt territorium även om det leder till att kriget fortsätter och hotar dess självständighet”.¹⁸ (En nyare opinionsundersökning visar att ukrainarna fortfarande avvisar territoriella eftergifter till

¹⁷ [Ukrainska Pravda](#), 5 maj 2022.

¹⁸ [KIIS](#), 17 juni 2022.

Ryssland.)¹⁹ Vid den tiden uttalade sig ukrainska ämbetsmän och kommentatorer mot överenskommelsen, och Zelenskyj måste ha insett att han inte hade mandat för att göra territoriella eftergifter till Ryssland.

Som Romaniuks artikel klargör, ökade den ryska terrorn i städer och byar i norra Ukraina den ukrainska sidans skepsis mot överenskommelsens livskraft. Omfattningen på de ryska brotten nära Kiev avslöjades inte för allmänheten förrän i mitten av april, men Zelenskyj hade blivit upplyst om dem så tidigt som i mitten av mars. Hans förhandlare var alltså medvetna om, att om man skrev under Istanbulöverenskommelsen så skulle Zelenskyj och Putin träffas personligen vid en tidpunkt då Ukraina skulle tala om avrättningar och tortyr av civila i Butja, Irpin, Borodjanka och andra städer i norr.

Romaniuk säger att Zelenskyj ända från början hade varit skeptisk till Rysslands villighet att hålla några fredsavtal. Bevisen tyder på att denna oro var berättigad. Själva beslutet att inleda kriget, det sätt på vilket det utkämpades och Kremles antaganden som låg bakom den militära planeringen – vilka alltför ofta förbises under debatten inom vänstern – är avgörande för att bedöma chansen för diplomatiska uppgörelser och parternas agerande. Åtminstone sedan mitten av 2021 har Rysslands ledning signalerat att den inte längre erkänner Zelenskyjs regering som Ukrainas legitima ledarskap.²⁰ Invasionen bara stärkte denna inställning: Zelenskyjs administration kallades för en ”nazistisk” regering, Ukraina nekades status som stat och gränserna kränktes. En sådan bakgrund befrämjade inte framgångsrika samtal.

Medan samtalen fortsatte i Belarus och Istanbul, upprepade det ryska ledarskapet att det skulle uppnå målen med sitt militära fälttåg: ”avnazifiering” (regimförändring) och ”demilitarisering” (krossa Ukrainas militära potential). Verkligheten på marken visade att de ryska trupperna inte tänkte dra sig tillbaka från de ockuperade territorierna i södra och östra Ukraina,²¹ och gjorde förberedelser för ett bestående styre. Den ryska sidans förhandlare var politiker på låg nivå som inte hade makt att skriva under några avtal och inte hade någon direktlinje till Putin,²² vilket var en signal till den ukrainska förhandlingsdelegationen. Precis som med Minsk-avtalen under de sista åren innan invasionen, och ”säkerhetsgarantierna” från december, var Rysslands förhållningssätt till förhandlingarna i mars troligen inte äkta. Den senaste upptrappningen visar bara att Kreml prioriterar territoriella erövringar framför diplomati och behandlar förhandlingar som ett sätt att vinna tid för att stärka sina väpnade styrkor.²³

Att förhandlingarna i mars upphörde var ett resultat av ett komplicerat samspel mellan olika faktorer som i första hand hängde samman med Ukrainas och Rysslands inrikespolitik och de militära operationernas dynamik. När kommentatorer koncentrerar sig på en magisk vändpunkt då allt kunde ha gått på ett annat sätt, så bortser de från att diplomatin i Rysslands repertoar alltid har underordnats användningen av våld. Vi får därför inte göra fredssamtal till fetischer, utan måste basera vänsterns syn på kriget och möjligheterna att få slut på det på en realistisk analys av de inblandade parternas intressen, resurser och strategier. Med en sådan syn måste vi fråga: vilken sorts fred skulle vara progressiv och tjäna det ukrainska folkets intressen? Som ukrainska vänsteranhängare uppre-

19 [openDemocracy](#), 21 september 2022.

20 [The Moscow Times](#), 11 oktober 2021.

21 [The Guardian](#), 22 april 2022.

22 [Proekt](#), 4 maj 2022 (på ryska).

23 [openDemocracy](#), 26 september 2022; [Meduza](#), 14 oktober 2022.

på de gånger har betonats, är det inte bara fred som ukrainarna vill ha – och de vill förvisso inte ha en fred som följs av ockupation.